

Traviščem vračamo življenje

SUHA TRAVIŠČA na karbonatnih tleh

Suha travišča so s travami in travniškimi cvetlicami porasle površine na suhih, plitvih in s hranili revnih tleh, za katere je značilna nizka in redka travna ruša. Ustvaril jih je človek in jih še danes vzdržuje z zmerno košnjo ali pašo, velikokrat pa kmetje kombinirajo oboje. V preteklosti so jih neredko zasadili s starimi sortami sadnega drevja, zato se ti travniki pojavljajo tudi v travniških sadovnjakih.

Kje v Sloveniji najdemo suha travišča?

Suha travišča se pri nas pojavljajo na kraški, dobro prepustni podlagi, v notranjosti države pa na pobočjih gričevij in hribovij, kjer poraščajo sončne južne lege. Strokovnjaki ta tip travišč imenujejo **polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco-Brometalia*) (*pomembna rastišča kukavičevk)**. V vzhodni Sloveniji jih najdemo na gričevnatih predelih vzhodnih (vinorodnih) in zahodnih Haloz, z Donačko goro (t.i. lazi) in v Posavskem hribovju z najvišjim vrhom Kumom. Prav tako so manjša, a s stališča ohranjanja biotske pestrosti dragocena območja suhih in polsuhih travišč (t.i. košenice) sredi gozdnatih Gorjancev s planoto Radoha. Najdemo jih še na Goričkem, Kozjanskem, v Beli krajini, Polhograjskem hribovju in še kje. Suha travišča so med najbolj ogroženimi življenjskimi prostori v Sloveniji.

So zakladnica rastlin, tudi divjih orhidej in zakladnica živali

Za suha travišča je značilna visoka pestrost rastlin in živali, saj lahko na enem kvadratnem metru naštejemo do 80 različnih vrst. Nekatere med njimi so zavarovane in ogrožene. Največja pestrost je na traviščih z zmerno do nizko (ekstenzivno) rabo.

pokončna stoklasa

hrvaški klinček

čmrljeliko mačje uho

vrbovolistni primožek

Značilne in lažje prepoznavne rastline, ki rastejo na suhih traviščih so trave: pokončna stoklasa, navadna glota in navadna migalica ali »solzice«, od zeli pa toploljubne vrste: navadna turška detelja, vrbovolistni primožek, klinčki ali nageljčki, brezstebelna kompava ali bodeča neža, srednji trpotec, resasti škrobotec, kranjska lilija. V maju in v začetku junija zacvetijo travniški biserji – divje orhideje ali kukavičevke.

veliki mravljiščar

navadna bogomolka

navadna metuljčnica

rjavi srakoper

Pestrost rastlinskih vrst zagotavlja tudi ugodne razmere za veliko raznolikost žuželk, predvsem dnevnih metuljev, koblic, stenic, bogomolk in hroščev. Zaradi velike pestrosti žuželk je na suhih travnikih tudi veliko ptic.

Zakaj so suha travišča ogrožena?

Po starih virih sodeč so bila suha travišča nekoč zelo razširjena, s kmetijsko revolucijo v 20. stoletju pa se je stanje močno spremenilo. Osnovni povod za nastanek travišč v preteklosti je bila živinoreja, ko so ljudje ob naraščanju gostote prebivalstva za pridelavo hrane (meso, mleko) in krme za živali krčili gozdove. V zadnjih 50 letih pa so se površine travišč zmanjšale tako v Evropi kot tudi v Sloveniji.

Vrnimo življenje traviščem

Suha travišča so ogrožena zaradi opuščanja rabe (košnje, paše) in posledično zaraščanja. Prebivalstvo na teh območjih se stara, mladi se odseljujejo, ljudi, ki še obdelujejo zemljo je vedno manj. A tudi intenzivno gospodarjenje z zgodnjo in pogosto košnjo ali prevelika obtežba pašnika z živino ter prekomerno gnojenje spremeni pestra suha travišča.

Ključno vlogo pri ohranjanju suhih travišč imajo marljivi in vztrajni kmetje, katerih delo je velikokrat premalo cenjeno in spoštovano. Ker so suha travišča bivališče številnih vrst rastlin in živali, tudi redkih in ogroženih, ima njihovo ohranjanje velik pomen pri ohranjanju naravnega ravnovesja in zdravega okolja.

Več o projektu

Za dolgoročno ohranjanje travišč na štirih projektnih podobmočjih: v Halozah, na Pohorju, na Kumu in na Gorjancih si prizadevamo tudi v okviru projekta LIFE TO GRASSLANDS - Ohranjanje in upravljanje suhih travišč v vzhodni Sloveniji.

Več o konkretnih aktivnostih in možnostih vključevanja v projekt lahko izveste na spletni strani projekta www.travisca.si ali www.lifetograsslands.si.

Projekt LIFE TO GRASSLANDS (LIFE14 NAT/SI/000005) poteka od 1. novembra 2015 do 31. oktobra 2020. Vodilni partner projekta je Zavod RS za varstvo narave, partnerji projekta so Podeželsko razvojno jedro Haloz, Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj, Krajevna skupnost Dobovec in Društvo Gorjanske košenice. Projekt se izvaja s prispevkom LIFE, finančnega instrumenta Evropske skupnosti. Projekt sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor RS.

Izdal: Zavod RS za varstvo narave | Besedilo: Monika Podgorelec, Nika Debeljak Šabec, Mateja Nose Marolt |
Fotografije: Primož Glogovčan, Dušan Klenovšek, Aleksander Koren, Andrej Hudoklin, Vilibald Marič,
Monika Podgorelec, Ljudmila Strahovnik, Martin Vernik | Oblikovanje: Sandra Anzulovič |
Tisk: Birografika Bori d.o.o. | Naklada: 2000 izvodov | Maj 2017 |
www.travisca.si in www.lifetograsslands.si

PARTNERJI PROJEKTA

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST NARAVE

DRUŠTVO GORJANSKE KOŠENICE

KRAJEVNA SKUPNOST DOBOVEC

SOFINANCER PROJEKTA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR